

Анатолій Носовський: «БЮДЖЕТНІ КОШТИ — ДЛЯ БЕЗДІЯЛЬНИХ. НАМ ПОТРІБНІ ЗАМОВЛЕННЯ»

Гордістю Славутича є місцеве відділення Міжнародного Чорнобильського Центру з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів і радіоекології. І не лише тому, що прелезна лабораторія займається міжнародними дослідженнями та технологіями, є сучасним високотехнічним підприємством, а насамперед через те, що відкрила для кваліфікованих спеціалістів міста енергетику понад триста трудових місць. І це не межа, у лабораторії, за словами мейстера Славутича Володимира Удовиченка, велике майбутнє. Наразі, коли зупинена Чорнобильська АЕС і чимало фахівців-атомників залишилися без роботи, головне для міста енергетиків, працевлаштування. Про історію створення лабораторії, її роботу та перспективи, розмова кореспондента «ВЧ» з директором Славутичького відділення Міжнародного Чорнобильського Центру **Анатолієм НОСОВСЬКИМ**.

З ДОСЬЄ «ВЧ»

Анатолій НОСОВСЬКИЙ, директор Славутичького відділення Міжнародного Чорнобильського Центру. Народився 2 січня 1954 року, українець, закінчив Ленінградський політехнічний інститут. За фахом інженер-системотехнік біологічної і медичної кібернетики. З 1973 року по 1988 працював у науково-дослідному технічному інституті у м. Сосновий Бор (Росія). З 1988 по 1998 роки обіймав посаду заступника генерального директора з радіаційного захисту Чорнобильської АЕС, а 1998 року очолив Славутичьке відділення Міжнародного Чорнобильського Центру. Кандидат технічних наук, член Правління Українського ядерного товариства, автор більше 70-ти наукових робіт. Має сина і двох дочок.

До того ж, наближалася закриття Чорнобильської АЕС. Персонал, який працює, це висококваліфіковані спеціалісти, які мають досвід роботи на атомних станціях і схильні до наукових, логічних мислення. Саме фаховий рівень цих людей і повинен був згодитися у роботі організації. Тож 26 квітня 1996-го року, у день 10-ї річниці трагедії на ЧАЕС, Указом Президента України Леоніда Кучми у Києві був створений Чорнобильський Центр з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології. Продовжуючи розвиток президентського Указу і з метою налагодження ближчих контактів науковців з Чорнобильської АЕС у січні 1997 року відкрито відділення столичного Центру «Славутичька лабораторія міжнародних досліджень і технологій». Це — результат досягнутих домовленостей між Чорнобильською АЕС, Міністерством енергетики США, Чорнобильським Центром, Славутичьким міськвиконкомом і Тихоокеанською північно-західною національною лабораторією інституту Баттєя США.

Поки — що була створена ця науково-виробнича структура наказом по ЧАЕС. П'ять спеціалістів, разом зі мною, розрахувалися із атомної і створили лабораторію. Нам дали дві невеличкі кімнати у Славутичі. Але уже через півроку відділення отримало соціально інвестування у вигляді міжнародної технічної допомоги від департаменту енергетики США. За ці кошти ми змогли повністю реконструювати ось цю двоповерхову споруду, готель «Європейський», придбали мінімальне об-

ладнання, меблі, встановили сучасну систему зв'язку і розпочали свою діяльність.

— **Становлення лабораторії три роки тому робили практично з нуля. А який сьогодні виробничий та кадровий потенціал відділення Центру?**

— Зараз у нас працює по-

лу, який вивільняється у зв'язку з виводом з експлуатації 3-го енергоблоку ЧАЕС. Використання інтелектуального потенціалу співробітників ЧАЕС, які мають величезний практичний досвід у галузі атомної енергетики, дозволяє нам вирішити цілий ряд питань, актуальних для України. Насамперед, це проблеми ядерної та радіаційної безпеки, поводження з радіаційними відходами, знання з експлуатації об'єктів атомної енергетики, поліпшення екологічної ситуації Чорнобильської зони відчуження об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему. Сюди ж додамо питання медицини, радіобіології, радіоекології, підготовки та перепідготовки кадрів. І це вже не мрія, а дійсність. Сьогодні у лабораторії працює приблизно половина колишніх співробітників ЧАЕС, а головне — діти славутчан, які закінчили вищі учбові заклади і повернулися у місто. У нас досить ретельний відбір спеціалістів на роботу. До речі, майже всі вони пройшли навчання у подібних наукових закладах США та Великобританії.

— **Які основні роботи виконує лабораторія?**

— Славутичьке відділення повністю працює на госпрозрахунку, без державних дотацій.

Розраховуємо лише на свої сили та можливості, створюючи проекти, які ми реалізуємо, коли виграємо їх у різноманітних міжнародних тендерах. Це, повірте, копійка сеньєра робота, яка вимагає великої запопадливості і працелюбності.

Основний вид нашої діяльності — це ядерна та радіаційна безпека. Друга тема — зняття ЧАЕС з експлуатації. Сюди входить не лише робота потрібної документації, розрахункові роботи, а й інші перспективні напрацювання, до яких буде залучено понад тисячу інженерів — експлуатаційників. Наступний третій основний вид — радіоекологія. З радістю повідомляю, що цього року у Славутичі ми відкрили ще одну лабораторію — радіоекологічну, яка й займатиметься цими проблемами. А четвертий напрям нашої діяльності — консалтинг. Це той вид, який досить успішно практикується у зарубіжних країнах. Майже всі організації міста звертаються до нас за науковими консультаціями. Ось вам і госпрозрахунок...

Біля переобладнаного Славутичького лабораторією готелю «Європейський» гості відділення Міжнародного Чорнобильського Центру.

Крім того, наші працівники виконують деякі інші роботи: перекладачі здійснюють науково-технічні переклади, поліграфісти (у нас є невеличка друкарня із сучасним обладнанням) ізрукують потрібну продукцію. Є в лабораторії багатющий, єдиний в Україні, ядерний банк даних. Це набір усіх констант про ядерні технічні розрахунки. Подібних банків лише 6 у світі. Ми також створили бібліотеку комп'ютерних кадрів. Це теж єдине в нашій країні місце, куди офіційно передані розрахункові дані.

— **Яку бачите найближчу перспективу Славутичької лабораторії міжнародних досліджень і технологій?**

— Коли ми говоримо про

Чорнобиль, підключається до змагань наша порівняно невеличка лабораторія, і такі знамениті фірми, як «ДІНА — ФЕЛС» чи «ФРАМАТ». Зрозуміло, кому віддається перевага. Ми не можемо конкурувати з цими гігантами, які сидять на грошових мішках. Тож треба їм запропонувати, щоб хоч невеличку частину замовлення давали нашій лабораторії, організаціями міста Славутича. Якщо ми цього досягнемо, то це й буде той реальний соціальний захист, який можуть забезпечити західні партнери для міста енергетиків.

І останнє. Ще декілька років тому я лише мріяв про створення на нашій базі філіала вуза. Сьогодні у нас діє учбовий центр освітній, де

На проспекті Дружби народів у місті енергетиків. Працівники лабораторії розмовляють з директором департаменту ядерної енергетики, науки і технологій Міністерства енергетики США Террі ЛЕШ.

над триста осіб. І це, надіємося, не межа. З появою нашої лабораторії наставала реальна можливість реалізувати головну мету: створити у Славутичі додаткові робочі місця для працевлаштування висококваліфікованої частини персона-

рачунок, без державних дотацій. Розраховуємо лише на свої сили та можливості, створюючи проекти, які ми реалізуємо, коли виграємо їх у різноманітних міжнародних тендерах. Це, повірте, копійка сеньєра робота, яка вимагає великої запопадливості і працелюбності.

Основний вид нашої діяльності — це ядерна та радіаційна безпека. Друга тема — зняття ЧАЕС з експлуатації. Сюди входить не лише робота потрібної документації, розрахункові роботи, а й інші перспективні напрацювання, до яких буде залучено понад тисячу інженерів — експлуатаційників. Наступний третій основний вид — радіоекологія. З радістю повідомляю, що цього року у Славутичі ми відкрили ще одну лабораторію — радіоекологічну, яка й займатиметься цими проблемами. А четвертий напрям нашої діяльності — консалтинг. Це той вид, який досить успішно практикується у зарубіжних країнах. Майже всі організації міста звертаються до нас за науковими консультаціями. Ось вам і госпрозрахунок...

створення робочих місць у місті Славутич, то вважаю, що для висококваліфікованого персоналу такі місця вже створені. Держава повинна потурбуватися, щоб ці місця не пропали. Треба тільки, щоб відповідні структури давали організаціям міста, які вже існують і зарекомендували себе з найкращого боку, замовлення. Я маю на увазі не лише нашу лабораторію, а й «Струм», «Перспективу», та багато інших. Наприклад, якщо Міненерго чи «Енергоатом» з нашою лабораторією будуть активно співробітничати, то створимо понад 1000 робочих місць. Отже перше, повторюю, держава повинна бути зацікавлена у розвитку нашого регіону і повинна давати замовлення.

Другий перспективний напрям — міжнародне співробітництво. Ви знаєте, що на майданчику Чорнобильської АЕС реалізується досить багато проектів розвинутих країн. Кабмін України повинен переламати певну пану в тих правилах гри, які диктує нам Захід. Коли оголошується тендер на виконання робіт у

вже перший семестр закінчили 250 студентів. Це, в основному, славутчани. Найближчим часом плануємо його розширити і крім економічного факультету, який вже створений, буде ще технічний та екологічний. Науковий потенціал у моїх земляків великий, тож з викладачами теж проблем не існуватиме. Це теж, до речі, вирішення працевлаштування високоерудованих працівників ЧАЕС.

— **Пане Анатолію, спасибі за інтерв'ю. Вітаємо вас із днем народження, яке ви святкуватимете у новорічні дні. Що б ви побажали у перший день третього тисячоліття собі і читачам газети «Вісник Чорнобиля»?**

— Щоб всі ми зажили багатіше, з меншими проблемами. Нехай перший рік нового тисячоліття запам'ятається нам лише приємними життєвими епізодами. Всі чорнобильці, щоб забули про свої хвороби. Щастя вам у Новому році, Новому тисячолітті!

**Розмову вів
Микола ОГОРДНИК.
Славутич — Київ**

МЕШКАНЦІ СЛАВУТИЧА НЕ ЗАЛИШАТЬ МІСТО

Після закриття Чорнобильської атомної електростанції три чверті жителів Славутича не мають наміру виїжджати з міста як найближчим часом, так і в перспективі. Багато хто з них або не мають куди виїжджати, або не мають коштів на це. Такий результат дало опитування, проведене соціально-психологічним центром Славутича серед працівників станції і жителів Славутича. Як стверджують автори дослідження, серед працівників атомної станції бажання залишитися вдвічі менше, ніж серед жителів Славутича. Вони пояснюють це, зокрема, тим, що висококласний фахівець не залишатиметься на зупиненому підприємстві. 6,3 відсотка жителів мають намір покинути місто в найближчій півроку, серед працівників Чорнобильської АЕС таких 15,9 відсотка, а в перспективі — 11,3 у головним чинником, який сприяв би їхньому поверненню в Славутичі, є наявність стабільної постійної роботи з добрим зарплатком. Так само вважають і 67,2 відсотка працівників станції. Умови, що створені на сьогодні для подальшого розвитку міста, не задовольняють близько 65,6 відсотка опитаних.

Вони вважають, що в Славутичі поки що не створено жодних умов для його подальшого розвитку. На Чорнобильській АЕС такої ж думки дотримуються 73,2 відсотка опитаних працівників.

Опитування показало, що майже 20 відсотків респондентів не знають, що їм робити міська влада для подальшого розвитку міста, 13 відсоткам було важко відповісти на це запитання. Лише 5 відсотків опитаних вважають ефективними умови розвитку міста в перспективі, яка передбачає створення малих підприємств і приватних фірм. 4,9 відсотка помічають певні кроки, ввряжовані на атомній розвідці міста, але вважають їх або запізнілими, або недостатніми. Лише 3,6 відсотка розраховують на перспективні, пов'язані з діяльністю спеціально-еконіміч, про закриття Славутича. На думку респондентів, для зняття Чорнобильської атомної електростанції треба було думати заздалегідь — за рік всі повинні були знати, що вони у цьому зв'язку повинні робити. Одна п'ята опитаних не розраховує на жодні перспективи.

Валерій СИНЧАК.